

SEINÄJOEN AMMATTIKORKEAKOULU
SEINÄJOKI UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Tämä on alkuperäisen artikkelin rinnakkaistallenne (kustantajan versio).

Viite:

Lauhanen, R., & Ryhänen, M. (18.10.2022). Ruokaturva ja huoltovarmuus on syytä tiedostaa. *Ilkka-Pohjalainen*, 16.

Ruokaturva ja huoltovarmuus on syytä tiedostaa

Puheenvuoro

Muutama vuosi sitten maakunnallisia ruoka-alan visioita ja strategioita luonnosteltaessa energiaa ei huomattu alan strategisena riskinä. Huoltovarmuutta pidettiin itsestään selvyytenä. Kriiseihin varautuminen jäi ilmastoruokaohjelman jalkoihin. Ruokavalion muuttaminen nähtiin tärkeimpänä asiana.

Parhailaan keskustellaan, miten Etelä-Pohjanmaalle tärkeät kotieläinyritykset pärjäävät, ja saadaanko ensi talvena kotimaisia kasvihuonetomaatteja, kun energiakustannukset ovat nousseet rajusti.

Energia on maatalousyrityksille tällä hetkellä merkittävä kustannustekijä haastavassa kannattavuustilanteessa. Sikalat, kanalat ja kasvihuoneyritykset tarvitsevat lämmitykseen energiaa ja navetat lypsy- ja rehunjakojärjestelmiin.

Syyskuun puolivälissä EU-parlamentti linjasi osan puupohjaisista biomassoista uusiutumattomiksi. Onneksi maatalousyritykset jäivät linjauksen ulkopuolelle ja voivat hyödyntää energiahuoltoonsa puuta, haketta ja biokaasua.

Venäjän hyökkäyssota toi jälleen esille ruokaturvan ja huoltovarmuuden merkityksen. Herääkin kysymys, mikä on ruokaturvan merkitys suhteessa kunnianhimoisiin ilmastotavoitteisiin.

On syytä tiedostaa, että suomalaisen maatalouden ja elintarviketuotannon toimialoista maitosektori on keskeisin taloudellisesti ja työllisyysvaikutuksiltaan. Suomalaisen maatalouden suhteellinen kilpailukyky perustuu vahvaan kotieläintalouteen, etenkin nautakarjatalouteen eikä peltojen kasvintuotantoon. Pääosa pelloista sopii rehukasvien viljelyyn.

Etelä-Pohjanmaalla on merkittävä kotieläinkeskittymä ja pelloista pääosa on rehun tuotannossa. Näiden varassa toimivat Etelä-Pohjanmaan keskeiset elintarvikeyritykset. Koulutuksen, neuvonnan ja hallinnon tuki ovat tärkeitä näiden yritysten menestymiselle. Erästä nurmolaista maatalousyrittäjää lainaten ”vegemallissa nälkä on vain yhden hallan päässä”.

Kotieläintuotannon ohessa karjanlannasta voidaan tuottaa biokaasua mm. yhteisyrityksissä. Sekin on huoltovarmuutta ja siirtymistä pois tuontiriippuvuudesta. Biokaasutuotannon ohessa syntyvä jäännös sopii lannoitteeksi, millä korvataan osin kaasuriippuvaisten keinolannoitteiden käyttöä.

Riskien hallinta on tärkeä osa ruokaturvaa ja huoltovarmuutta. Perinteisesti on ajettu vain yhtä kulloinkin oikeaksi katsottua totuutta kuin käärmettä pyssyyn. Vain oma ajatus tai ideologia on koettu oikeaksi. Mitään muuta ei ole olemassa, tai jos on, se on tuomittu vääräksi. Olisi suotavaa, että tällaisesta ajattelusta luovutaan.

Riskien olemassaoloa ja niiden toteutumisen todennäköisyyttä tulisi kartoittaa. Varasuunnitelmia on aina hyvä olla olemassa, vaikka osa riskeistä toteutuu harvoin. Strategisen riskin toteutuessa pahimassa tapauksessa koko yritystoiminta lamaantuu.

Strategisten riskien hallinnan haasteellisuutta lisää se, ettei niitä voida arvioida toteutuneiden aineistojen pohjalta, mutta silti niitä on olemassa. Vaarana on, että ulkoisen toimintaympäristön tuomia riskejä aliarvioidaan ja omaa kykyä hallita näitä riskejä yliarvioidaan. Siksi tarvitaan vaihtoehtoisia suunnitelmia.

Risto Lauhanen

erityisasiantuntija

Matti Ryhänen

yliopettaja

Seinäjoen ammattikorkeakoulu
